Tečaj XIV. **NOVICE** List 57.

gospodarske, obertnijske in národske.

Izhajajo vsako sredo in saboto. Veljajo za celo leto po pošti 4 fl., sicer 3 fl.; za pol leta 2 fl. po pošti, sicer 1 fl. 30 kr.

V Ljubljani v sredo 16. julija 1856.

Poduk zastran žrebcov za pleme.

Razglas c. k. deželnega poglavarstva. (Konec.)

Po žrebcih z napačno postavljenimi nogami erbajo skorej vselej žrebeta to napako in so zavoljo tega za dosti manjšo rabo. Žrebci s takimi napakami se ne smejo nikakor za pleme rabiti.

Treba je tedaj gledati, da niso noge ne vèn ne noter obernjene; konji, kteri, kakor se pravi, da po perstih hodijo, in konji, kteri imajo zlo vèn obernjene kopita, imajo večidel tudi povežne kopita in razodevajo napačno stavo nog. Ravno tako je preozka stava sprednjih nog vselej znamenje tesnih in ozkih pers in takim žrebcom se ne smé dajati pravica za spušanje. Manj je ležeče na tem, če ima žrebec prednje noge pod se postavljene, pa se vé, da ne preveč. Če žrebec v sprednjih kolenih spognjen stojí, je to znamenje, da je bil že mlad preveč vpregan; če zraven tega nima žrebec še kake druge napake, se smé še za pleme rabiti.

Več je pa na tem ležeče, kako se delí v skoknem členu ali, kakor ljudjé pravijo, v zadnjem kolenu sklepajo. Žrebci s sabljičastimi nogami, to je takimi, pri kterih so pišala zadnjih nog prevec naprej kakor zlo izkrivljena sablja postavljene, ali pa taki, pri kterih pišala preveč navpik stojé, zarodé žrebeta, ktere so zavoljo slabosti v skoknem členu mnogim boleznim podveržene. Žrebci s takimi napakami niso za pleme.

Enako je tudi gledati, kako je bincelj postavljen, ker konji s predolgim binceljnom, ki je povežno postavljen, radi skozi stopajo in včasih kakor medved tavajo. To so napake, ktere žrebeta poerbajo, in ceno kónj zlo zmanjšujejo.

Tudi na kopita se mora gledati, in žrebci, kteri imajo plošate kopita, pošvedrane ali sicer neredno ustvarjene kopita, se ne smejo za pleme rabiti, ker žrebeta potem zavoljo pogostnih kopitnih bolezin zgodej nehajo za rabo biti.

Da se tù imenovane napake spoznajo, je treba gledati, kako žrebec hodi in da si živinozdravnik, kteri žrebce za pleme namenjene ogleduje, jih prepeljevati dá in natanko gleda, kako hodijo in se gibljejo. Posebno je tù gledati, ali se zadnji del enako s prednjim giblje, in ali je gibanje nog redovno in enakomerno. Tudi je gledati, ali se konj kreše in z zadnjimi nogami v sprednje bije, ker te napake iz napčno postavljenih nog izvirajo. Ko živinozdravnik na hojo kónj gleda, bo tudi priložnost imel kakošno drugo bolezen zapaziti.

Žrebec za pleme naj je dobro rejen in krepek; medli, zlo izdelani žrebci z vdertim križem in kravjim trebuhom niso za pleme; tudi taki žrebci razodevajo malo močí, kterim se le senó in trava poklada in imajo za tega voljo velik vamp, bolj resasto dlako, vélo kožo z mastjó zalito.

Pred vsem je treba, da žrebec za pleme namenjen je zdrav. Zastran tega ni samo na to gledati, ali ima kake unajne ali notrajne bolezni, temuč živinozdravnik mora posebno na tako imenovane poerbljive in nalezljive bolezni paziti.

K poerbljivim se štejejo: tišavka, slepota, upornost in naduha. Mehurji na nogah, kakor tudi bolezni kostí, kakor krak (štihpajn), morske kostí na nogah so tudi bolezni, zavoljo kterih se mladi žrebci ne smejo spušati, če jih niso le po kakem unanjem poškodovanji dobili.

Kar nalezljive bolezni zadeva, je posebno gledati: na smerkelj, červivost in garje (grinte ali lišaje). Z žrebci, kteri imajo take bolezni, je koj po postavah ravnati.

Noben žrebec, kteri ima ktero, kakoršno koli smoliko, ne more, dokler ni ozdravljen, pravíce za spušanje dobiti. Posebna dolžnost živinozdravnikov je, da nobenega žrebca, kteri ima ktero ravno imenovanih bolezin, za spušanje pripravnega ne poterdijo. Zlasti se morajo spolovila žrebcove natanko pregledati zavoljo francozov, in noben žrebec se ne smé spušati, kterega spolovila so zatekle ali na kterih se mehurčiki ali tvorčiki najdejo; takim žrebcom naj se za vselej pravica za spušanje vzame, in če jih njih gospodarji nočejo dati rezati, se jim mora posebno znamenje vžgati, da se poznajo.

Gospodarske skušnje.

(Živ plot iz belega ternja, ki se tudi glog ali medvedova hruška, po nemško „Weissdorn“ imenuje) je po mnogih in gotovih skušnjah okoli sadnih vertov tudi zatega voljo posebnega priporočila vreden, ker ne samo le tiste bele metulje, kterih gosence so sadnemu drevju tako silno škodljive, temuč tudi več druzih škodljivih metuljev in njih gosence na-se vabi, da se preselijo iz sadnega drevja in se uselijo na glog, kteri tako varuje sadje požrešnega merčesa. V 2. vezku nemškega časnika „za sadjorejo“ se tedaj na vso moč priporoča gospodarjem, naj blizo sadnih drevés zasadijo gloga, ker na nizkem tem germovji se lahko brez lestvic oberajo gosence in pokončajo in sadne drevesa ostanejo obvarovane. Glog in tiči so tedaj naj bolji pomočniki pridnim gospodarjem zoper škodljive gosence.

Zdravilske stvari.

(Če se je človek opekel), pomaga na take opečine pokladati mjiline ali žajfine pene. Tudi pri živini, ki se je v ognji ali apnici opekla, pomagajo te pene. Čeravno mjilo (žajfa) ni ravno nič novega zoper opeklíne, vendar dr. Mank v Višavi na Marskem ne more prehvaliti teh pén.

Življenje vodnih muh.

V 50. listu je gosp. Janežič popisal mušice v Ložu na Notrajnskem in pozneje je tudi poslal v Ljubljano na ogled polno škatljico tistih mušic, ktere so bile za rumeno-pasaste vodne muhe ali enodnevnice spoznane (Ephemera gemmata); vélike so takrat že pošle, jih tedaj ni mogel več dobiti in poslati.

Na vprašanje: Kako se plodí ta živalica, in koliko časa živí? povémo naj poprej, da mušice te spadajo v versto tistih mergolincov (Insekten), kteri se izvalé iz jajčic in se potem še po trikrat čudno premené; pervič se namreč iz jajceta izleže červ ali gosenca; ta

se spremení v mešiček ali bubo, in iz bube ali mešička vstane metulj, muha ali žižek, ki pa le toliko časa živi, da zopet novo zalego nanese, kar pri enih celó kratek čas terpí, pri nekterih dalje. Mergolinci spadajo v več verst; vodne mušice se štejejo v versto tistih, ki imajo prezorne mrežaste habice ali perutnice (Netzflügler). Že Hacquet, marljivi naš naravoslovec, je pisal od te prečudne živalice v Ložu, in tisto, kar bivši učitelj ljubljanskih ljudskih šol — gosp. Fr. Huber v hvale vrednih natoroznanskih bukvah „Handbuch der Naturgeschichte für die reifere Jugend“, Salzburg 1837 na strani 162. od enodnevnic pravi: „da na Koroškem ob potoku Latz se jih nahaja toliko, da jih kmetje večkrat po 20 voz na leto na polje zvozijo“ („in Kärnthen werden sie am Bache Latz so häufig getroffen, dass die Bauersleute oft zu 20 Karren von ihnen im Jahre als Dünger auf die Felder verführen können“), bi utegnilo berž ko ne zapopadati krajnske enodnevnice iz Loža, ker to je že stara navada, da Krajnsko veljá za Koroško.

Po vsem tem pa čujmo sedaj, kaj gosp. prof. Konšek v ljubljanskem nemškem časniku, kamor je gosp. Janežičev popis iz „Novic“ prestavil, zanimivega o vodnih muhah piše, rekoč:

„Naj imenitnejše pri tej živalici je pač to, da nič kaj pravega gobčika nima, čeravno se je že rastla v popolnoma muho. Stvarnik je tem živalim tako kratko življenje določil, da tistih par ur, dokler po zraku rojijo, res ne potrebujejo gobca za kaj jesti; ure njih življenja jim tako hitro tekó, da s samim tem imajo dosti opraviti, da za svoj zarod skerbé. Ko so te živali muhe postale, živé večidel le en dan ali celó le malo ur; nektere plemena še solnca ne vidijo: prerodivši se zvečer v muhe, poginejo ponoči, da drugo jutro solnce že seje na njih mertve truplica. Dokler živé, mergolijo v eno mer v zraku gori in doli, in zmiraj navpik. One spušajo po 800 svojih jajčic v majhnih kepicah v vodo. Je tako cilj in konec njih življenja dosežen, one in oni, kakor da bi prav gosto sneg šel, cepajo v vodo, nad ktero so se malo pred še le vzdignile. Na milijone jih plava sedaj mertvih po vodi, požrešnim šukam, okúnom, postervam in drugim ribam v žertje. Pa kaj premorejo ribe, naj so še take požrešnice, proti neštevilni množini te živali! Mertvinci obvisijo na germovji ob bregovih; kup za kupom se jih dela in kmali gnjiti začnó, — od tod tudi nemško imé „Uferaas“, „brežka mertvina“; — pametni gospodarji jih spravljajo na polje, ker mušičjak ta je dober gnoj“.

„Že v starodavnih časih so bile te mušice znane; Aristotel, Plini in Aelian so jih poznali in zavoljo kratkega njih življenja so jih zvali „Ephemeron“, „Hemerobius“, „Diaria“ — po našem enodnevnice“.

Kolikor kraje pa je življenje te živali v podobi muhe, toliko dalje je, dokler je červ; živé namreč v červičji podobi po 2 in 3 leta. Jajčika, ki jih je ona spustila v vodo, padejo počasi na tla in ondi se izvalé iz njih čisto drobni červiči s šesterimi nožicami. Tù na dnu bistrih vodá sedaj živé dihajoči skozi ušesa kakor ribe, si napravljajo po kaluži različne poti in se redé od drobnih vodnih živalic, ktere jim po vertincu, ki ga v vodi po gibanji svojih ušes napravljajo, skozi kalužne kanale dohajajo v njih žrelice. V tem pa, ko one pojedajo mnogoteri vodni merčes, so one same pojedina mrenam, karpom in drugim ribam. — Sčasoma se iz podobe červa premené v podobo mešička ali nimfe, kterim se kmali pozná, da bojo dobile perutice. Ko se je približal čas, da bojo iz mešičkov izferfrale mušice, plavajo verh vode. Sedaj poči mešiček na herbtu, in pred ko mi roko slečemo iz rokavov, se zleví muha in oprostí život, perutnice, noge in zadnji konec mešička, ki ostane v vodi. Posebno čudno pa je, da nektere plemena vodnih muh berž po poslednjem levenji leté na kak kraj, kamor se usedejo, se s krempljici zasačijo in še enkrat levé, perutno mrenico narobe obernivši, kakor mi včasih obernemo rokovico“.

„Le v vodah, ki počasi tekó in so na dnu kalužane, se nahaja obilo teh mušic. Rade so v spodnji Donavi in vseh rekah, ki se iztekajo v černo morje. Vendar tudi v drugih vodah se nahajajo; Savína pri Celji teče hitro in nikjer ni na dnu kalužna, vendar sem jih 14. augusta 1853. leta vse černo vidil in sicer tistih, ki se imenujejo repata enodnevnica (langgeschwänzte Eintagsfliege, palingenia longicauda). Ne pred ne pozneje jih nisem vidil toliko“.

Za popotnico naši šolski mladíni ob šolskih praznikih.

Blizo so jesenski šolski prazniki. Vémo, da naši mladenči radi zapusté soparico in prah šumečih mest in da veselega serca hité pod prijazno lipo svojega doma. Lahke so mladenča noge, lahka mu sapa, veselo mu serce; če tudi po Vodnikovi „ni žvenka ne cvenka, se vendar ne bojí nič, ker živi brez plenka o petji ko tič“. Veselo petje pospešuje mu potovanje čez planíne in dolíne.

Vès svet je lep, povsod zamoremo mnogo zanimivega viditi in mnogo hasnovitega se učiti, tedaj ni samo prijetno, tudi dobro je, po svetu se ozreti; perva vendarle naj bode vsakemu mila njegova domovina.

Tma zakriva prihodnost mladenčevo; kamo ga bode osoda peljala, kdo vé? Vémo pa, da Slovenec deleč pride. Oddaljeni od drage hiše očetove, da bi premalo čisljane domovine prehitro ne pozabili, je treba, da jo prav poznamo. Čeravno je slovenska zemlja majhna, najdeš vendar v nji mnogo mnogo zanimivega, česar zastonj deleč po širokem svetu išeš. Redko kje je Stvarnik tolikanj mičnega, imenitnega pa tudi velikanskega zedinil, kakor na Slovenskem, hodi že na to ali uno stran iskaje znamenitosti na planem ali na visokih gorah, na prijaznih jezerih ali pod zemljo v oserčji narave. Veliko je že najdenega, mnogo zakladov je že odpertih po verlem prizadevanji iskrenih domorodcov pa tudi marljivih ptujcov, — vendar še je marsikaj odkriti, še je marsikaj nabirati, naj spada v naravoslovje, v zgodovino, narodoslovje in običaje domače; še marsikaka národna pesmica, marsikaka národna prislovica čaka na Kolomba, ki jo ima najti in priobčiti občinstvu. Kakor nalašč, se mi zdí, so za svoj narod vsi uneti Levičnik in drugi s svojimi potopisi vabili mladíno, naj potuje, kakor oni, po domovini in si nabira v torbico svojo kar koli najde znamenitega, da se čedalje bolj spoznava domovina naša in da vémo, kaj imamo. Ako „Cicero pro domu sua“ sklenem te verstice z vabilom, naj noben popotnik zanemari gorenske strani na Krajnskem, naj mi nihče tega ne zameri — obljubim mu, da se kesal ne bo *). —c.

---

*) Ko je letos škof v Briksnu umerl, so „Novice“ opomnile, da so škofje iz Briksna v Tirolih posestniki Blejskega grada. V kratkem, ker bi morebiti koga mikalo vediti, povém, da so vladarji Nemčije nekdaj podarili grajšino in posestva njene škofom v Briksenu. Priča so nam sledeči spisi: I. . . . . noverint omnes nostri fideles . . . qualiter nos pro remedio animae . . . per interventum venerabilis Sabiniensis Episcopi Albovini quoddam nostri juris Praedium quod dicitur Veldes situm in Pago Creina nominato in comitatu Watilonis . . . . . eidem Venerabili Episc. Albovino . . . . suis Successoribus in proprium jus tradidimus cum omnibus suis pertinentiis etc. Signum Henrici (II.) Regis invictissimi etc. Data III. Idus Aprilis a. MIIII. — II. . . . . Hainricus divina ordinante providentia Rex . . . . Castellum Veldes vocatum, regalesque mansos XXX in pago Creina in Comitatu Udalrici sitos: videlicet inter duos fluvios majoris et minoris Sovva per hanc nostram paginam potenti manu concedimus Adalberoni Episc. s. Ecc. Sabionensis . . . . Data XI. Kal. Junii MXI. — Ti okrajšano prepisani in drugi rokopisi enacega zapopadka se nahajajo v arhivu Blejskega grada in tudi v „Beiträge zur Geschichte der bischöflichen Kirche Säben und Brixen in Tirol“ von Sinnacher II. Band. Sinnacher III. C. I. Heft. ima tudi pismo od leta 1120. 31. oktobra, po kterem je bil v Bohinu neki samostan ustanovljen. Pis.

Kratkočasno berílo.

Národna pripovest od kovača.

Neki oče je imel sila močnega sina. K čevljarjem ga dá; misli si namreč, da bo brez velikega truda dobro čevlje narejal. Pa kakor je dreto v roko prijel, jo je že utergal. Mojster ga na zadnje od sebe spodí, in mu reče: „Jez te ne morem rediti, pojdi drugam, in ker si tako močan, pojdi za kovača“. Svèt mu dopade, pa tudi pri tem ni dolgo ostal; ko je bil s kladvom na nakovalo udaril, se je vse potreslo in nakovalo v tla pogreznilo. „Zberi si plačilo“, mu reče kovač, „kakoršno si hočeš, da le od mene greš“. Če že mora biti, naj pa bo, si misli mladi kovač. Reče tedaj gospodarju: Isti železni kol, ki zad za hišo leží, mi dajte za plačilo. Mojster vesel, se ga tako hitro znebiti, velí šest hlapcom, da naj mu po kol gredó. Butec (tako so ga imenovali) ravno zraven pride, ko se hlapci silno s kolom trudijo, toda še nepremaknejo ga ne. „Kaj si igrate, kakor bebci“, jih butec nagovorí, ki dvigne kol, in ž njim odide. Več ga ni bilo nazaj. Šel je namreč po svetu s trebuhom za kruhom. Ko pride že v tretjo deželo, in ravno po nekem gojzdu gré, zapazi človeka, ki je smreke s koreninami ruval. Koj sta si bila prijatla. Oba gresta zdaj naprej, da v sedmo deželo prideta. Gresta memo nekega mlina, kar ugledata mlinarja, si z mlinskimi kamni igrati. Kviško jih je lučal, in potem z rokami lovil. Še s tem se soznanita. Potem se skušajo, kdo zmed njih bo kamen naj višje zagnal. Naj pred ga mlinar zažene;— eno uro so čakali, da kamen nazaj prileti; zdaj ga zaluči smrekar, še dalj ga ni bilo nazaj; in zdaj pride versta na kovača, zažene ga — in tri dní čakajo, da nazaj prileti. „Vsi trije smo močni dovolj, da se vseh velikanov ne bojimo“, so si mislili, ter gredó dalje po svetu. Neki dan jo korakajo memo silnega gojzda, stal je na desni strani visok velik grad. V grad jo mahnejo, lepo stanovanje in dovelj živeža najdejo, ker tù ni nobeden bival — zavoljo strahov. Ostanejo tù, in se pogovorijo, da bo vsaki dan eden kosilo kuhal, in kadar bo skuhal bandero na streho postavil v znamenje unima dvéma, ki gresta na lov, da je čas jest iti. Pervi dan mlinar kuha, že hoče bandero na streho postaviti, kar pride berač, in malo mesá prosi.

Mlinar mu ponudi kosček mesá, berač ga pa na tla spustí, in kuharja lepo prosi, da bi mu ga pobral, ker je star že sam, in se več pripogovati ne more. Mlinar se stegne po mesó, kar berač popade kovačev kol ter kuharja hudo mlati začne. Ne spomni se revež ubogi, kdaj da bi bil tako zlo namahan. Berač ga na pol mertvega pustí, in zbeží. — Lovca že težko čakata, in pazita, kdaj bi bandero zagledala. Ali nista ga dočakati mogla, ker sta že preveč lačna bila, gresta tedaj proti večeru domú. Zlo sta bila jezna, ko vidita pajdaša na pol mertvega na tleh ležati. Utolažiti ju je mislil, ko jima jame pripovedovati, kaj se mu je pripetilo, ali pri njima je le maloserčnež ostal. Potem mu rane obežeta in posteljo napravita. Drugi dan kuha smrekar kosilo in kovač gré sam na lov. Enaka se smrekarju primeri. Škrat namreč, ki je podobo starčka na se vzel, ga ravno tako s kolom namaha, kakor včeraj mlinarja. Kovač težko čaka, kdaj da bi bandero ugledal, pa zastonj je čakal. Gré domú, ko le nič ni bilo. Vès jezen, ko vidi smrekarja na tleh ležati, ga ozmerja rekoč: „Vidim, da nista oba za nič! Jutro bom pa jaz sam domá ostal, bom vidil, kaj se bo meni prigodilo“. Res ostane, pa komaj je mesó kuhano, že pride starec, in ga prosi božjega darú. Godernjaje mu podá kosček mesá, in mu velí urno se pobrati. Tudi danes mu je mesó z roke ušlo, tudi danes prosi, da bi mu ga pobral. „Kaj, se zadere kovač, boš tako lén, da ga še sam pobral ne boš“, in že mu neusmiljeno s kolom pleča boža. Komaj mu berač uide. Zad za gradom se v tla pogrezne. „Tù imata le — se togotí nad unima dvema — jez sem mu pa dal, kar mu je šlo“. Ko bolnika ozdravita, grejo gledat, kje bi bila luknja, v ktero se je starec v zemljo pogreznil, in strašno brezno zapazijo. „Jeden se mora v dno po vervi spustiti“, velí kovač tovaršema, pa obadva se branita, na zadnje vendar le privolita. Privežejo tedaj verv na skalo, zraven pa zvonec, da bi tisti, ki se noter spustí, pri kaki silni nevarnosti pozvonil. Mlinar poskusi narpred, potem smrekar, pa oba sta kmali pozvonila in nazaj prišla. Poslednjič se kovač sam spustí. Sabo vzame tudi železni kol, da bi se v nevarnosti branil. Ko do dna pride, otiplje železne vrata s težkim pahom. Močno s kolom po njih udari, podere jih, pa čudo! Nov svet se mu odprè, nova zemlja, vse je veliko lepše kot na naši zemlji. Ko se kovač enmalo zavé, gré naprej. Zapazi tri gradove, pervi je bil srebern, drugi zlat, v tretjega se ni mogel ozreti, tako se je svetil. Premišljuje, kaj mu je storiti. V vse tri gradove sklene iti.

(Konec sledí.)

Černe bukve.

Ni davnej, kar je gospodinja A. F. iz B—š—, ko je nesla k apnénci delavcem jesti, dala malega hišnega psa va-njo vreči, da je uboga žival živa v ognji se pekla in strašne bolečine terpela, preden je poginila. Zakaj je to storila, nam nobeden povedati ni mogel; ali da bi mu več jesti ne dajala, ali zavoljo kake vraže, da bi se „apno srečno skuhalo“ *), ne vémo; to pa vémo, da strašno neusmiljenega serca mora biti, kdor je v stanu ubogo žival tako grozovito končati! Ako se hočeš kake živine znebiti, končaj jo hitro kakor si bodi, pa ne terpinči je, preden jo umoriš, in ne kaži tako očitno, da tudi do človeka je neusmiljen, komur se ne smili živina. Ko bi ta ženska v Terstu bila, bi jo bila gosposka gotovo ostro pokorila; ker je pa pri nas ni doletela nobena kazen, jo zapišemo v „černe bukve“ s tistim vred, ki je na nje ukaz vergel pšička v apnénco, čeravno se sedaj sramuje in se noče izdati, kdo da je bil, ker vsi pošteni, ki so vidili to terpinčenje, so se hudovali nad hudobno babo in njenim pomagačem. — Iz Istre.

Novičar iz avstrijanskih krajev.

Iz Istre 9. julija. S—c. Sliši se govoriti od nove škofije, ktera se ima v kratkem osnovati. Škof iz otoka Kerk-a (Veglia) ima namreč premeniti svoj tukajšni sedež s sedežem v Reki, in odtod vladati ne le samo dosedaj oni škofii podložne otoke jadranskega morja: Kerk, Cres in Lošinj, temuč tudi dosedaj pod teržaško škofijo spadajoče tehantije: Jelšane in Kastvo. Ta nova škofija, liburniška imenovana, ima spadati pod deželno poglavarstvo v Terstu; Poreška škofija se pa ima sčasoma zediniti s Teržaško-Kopersko. Res lep in hvale vreden namen, — še lepši pa, ako se uresniči! — Pred malo dnevi se gré čvetero fantičev v cepiško jezero **) kopat; eden izmed njih, zal fant iz Cepič, okoli 20 let star, gré prederzno v čedalje globokejo vodo, kar zabrede do kolen v blato; voda mu pride v hip čez glavo. To viditi vsi plahi pobegnejo njegovi tovarši — zastonj molí nesrečnik neke trenutke roko iz vode na pomoč; al nihče ga ne reši smertne nevarnosti. To zvedši hitijo drugi ljudjé na pomoč, pa že mertvega na suho izlečejo. — Vsak si lahko misli žalost starišev! Stari in mladi, čujte nad življenjem svojim! Z vodo ni norčevati se. Posebno pa vi stariši, ne pustite nikdar svojih otrok brez pametnega človeka v vodo, in zlasti v takošno vodo ne, ker se tudi takemu lahko nesreča primeri, ki zna dobro plavati. Koliko takih so že tudi požerli valovi! Kopati se poleti v hladni vodi je zdravo res in zdravejše kot marsiktero zdravilo iz lekarnice, — al kopaj se le v vodi, ki ti ne gré nikjer čez glavo; tudi kdor plavati zná, je varniši v majhni vodi. —

---

*) Vulcano canem sacrificavit, ut calcis fornax, haberet felicem eventum. Pis.

**) Cepiško jezero je dvé uri deleč od grada Belaj-a proti Plominski luki. Pis.

Iz Trate 9. julija. Pr. Že skor celi teden pri nas več ali manj dežuje; ali necojšnja noč je bila takošna, da tudi zlo stari ljudjé ne pomnijo take, in Bog daj, da bi se nikdar več ne ponovila. Eno na eno se je bliskalo ter gromelo, da se je vse treslo; ob poli devetih zvečer pa je vstal strašen vihar (tukaj ga „krivec“ imenujejo) in je tako razsajal, da je več kozolcov na drobne kose razklestil, in kar je nar bolj žalostno, sila veliko sadnega drevja ali v deblu razlomil ali s korenino izruval. Žalostno je danes viditi, ko prešiči še nezrelo sadje po vertih hrustajo. Na slednjem vertu kako drevó žlahtnega sadja leží, in zlasti je ta nesreča enega gospodarja zadela. Večina sadnega drevja, kterega lepo število njegovi vert lepša, je uničenega; zraven mu je vihar vezan kozolc z 10 oknji polomil. Ali mož, ki pozná ceno sadnega drevja, le pravi, da je pri sadji veliko več škode kot pri kozolcu, dasiravno zdaj pri spravljanji žita kozolca neobhodno potrebuje. Res strašno je bilo. Bolj ko so bili kozolci napolnjeni, bolj jih je lomila sila viharja. Bog nas varuj vselej take nevihte!

Iz Semiča na Dolenskem 8. julija. Bog poverni blagim dobrotnikom darove nam namenjene! O da bi reveže samí vidili, kako so potrebni, kako milo jokajo in prosijo, gotovo bi še enkrat segli v žep, in bi še kaj privergli. Pa kaj hočem na dolgo hvaliti? Bog poverni tavžentkrat! In tudi kaj hočem na široko še prositi? Milo prosim: „dajte, dajte še, in se Vam bo dalo“, ker riba je velika. Škoda znabiti čez 150 tavžent, siromaki pa vsi; zato prosim. J. Volčič.

Iz Dobrove pri Ljubljani iz „šolskega dnevnika“ 12. julija A. P. — Ravno smo bili v šoli zbrani s 86 učenci, ko je prigromelo veličastno streljanje iz ljubljanskega grada v veselo znamenje srečnega poroda Njenega Veličanstva presvetle cesarice. Otroci so to precej zapazili in različno uganovali, kaj da bi bilo to streljanje. „Gromí, gorí“, pravijo nekteri; drugi mislijo: „Kamenje lomijo“ itd. — Nazadnje vendar neki deček vstane in pravi: „Cesarju streljajo!“ — Prav imaš, mu priterdim, in vsem skupaj po otročje razložim, kar jim je bilo vediti potrebno. Zapéli smo potem „cesarsko pesem“, in smo zraven še te le verstice v pisne knižice zapisali in zopet prav krepko zapeli:

Bog ohrani, Bog obvari
Blago dete rojeno!
Rajska zarja naj obžari
Njega drago zibelko!
Združeni mu zakličemo:
Slava! slava! iz serca,
In še zopet ponovimo:
Živi srečna Avstrija!

Potem so dobili vsi pridniši učenci in učenke, ki so znali te verstice prav gladko iz glave povedati in njih pomen razložiti, zlate „spominike pridnosti“, in ko smo navadno šolsko molitvico odmolili in se zraven tudi presvetle cesarske rodovine spomnili, smo šli prav s pregretim sercom vsaksebi.

Iz Ljubljane. V saboto pred devetimi dopoldne je 21 strelov z ljubljanskega grada oklicalo mestu veseli prigodek srečnega poroda presvitle naše cesarice. Ob enajstih potem je bila v stolni cerkvi slovesna maša, ki so jo peli svetli knez in škof, po sv. maši pa se je pela zahvalna pesem. Vse višje deželske in vojaške oblastnije in mestna županija so se zbrale v cerkvi, ktera je bila polna tudi druzih pobožnih iz vseh stanov. Prec potem se je mestni župan z mnogimi odborniki podal k Njih ekscelencii deželnemu gospodu poglavarju in mu v imenu mestjanov razodel serčne vošila zastran srečnega poroda, in ga prosil, naj bi jih blagovolil naznaniti Njih Veličanstvu na Dunaj. Telegrafno naznanilo, ki je v nedeljo došlo deželnemu gosp. poglavarju v Ljubljano in je bilo v pondeljek po vseh mestnih ulicah nabito, je povedalo, da novorojena cesaričnja je bila v nedeljo popoldne keršena in da je pri sv. kerstu imé Gisela (Ludevika Marija) prejela; presvitla mati in hčerka ste zdrave.

Novičar iz raznih krajev.

V spomin srečnega poroda presvitle cesarice so cesar pomilostili mnogo jetnikov in z milostjo to razveselili tisuč in tisuč žalostnih serc. Pisali so namreč prec v saboto ministrom, da odpušajo vso kazen vsem tistim, ki so zaperti zato, ker so se ukrivičili hudodelstva, da so razžalili ali cesarja samega ali kakega druzega iz cesarske rodovine ali ki so motili javni pokoj (po §. 63 do 66. kazenske postave), kakor tudi tistim, kteri so se (po §. 300) zabavljivo obnašali zoper naredbe cesarskih gosposk ali druge puntali zoper cesarske ali občinske oblastnije itd. Vsi ti jetniki se imajo berž izpustiti, ravno tako tudi tisti, kteri še niso obsojeni, pa so enakih hudodelstev se ukrivičili pred tem dnevom in so tedaj zavoljo njih še le v preiskavi. Le za tiste ne veljá to pomilostenje, kteri so se zraven gori imenovanih hudodelstev ali prestopkov še ukrivičili kakega drugega hudodelstva ali prestopka. — Verh tega so različne milosti došle tudi mnogim, ki so se leta 1848 in 1849 udeležili prekucij na Ogerskem in Erdeljskem, in kterim so cesar sedaj ali popolnoma odpustili kazen ali jo pomanjšali, ali po postavah zapadlo premoženje jim sopet izročiti veleli. — Po novem višjem sklepu nima v letu 1832 oklicana in za vse druge družbe veljavna postava nobene veljave za take katoliške družbe, ktere se pod duhovnim vodstvom napravljajo le za pobožne in dobrodelne namene. — V tisti okrajni Erdeljskega, ktera se Mezöseg imenuje, je te dní toča blizo 40 vasí tako potolkla, da ne bojo imeli celó nobenega pridelka; tudi več ljudí in živine je ubila. — Okoli Verone in tudi v južnih Tirolih boleha terta spet, vendar se nadjajo saj srednjega pridelka. — Od kolere se, hvala Bogú, dosihmal letos še nikjer nič slišalo ni; le na Španjskem v Sevili nek zlo razsaja. — Počasi se sedaj pozveduje zguba bojnikov v Krimu. Zgubo francozke armade smo unikrat povedali. Po vradnih naznanilih so Sardinci zgubili v vsem skupaj okoli 2532 vojakov, Rusi pa po besedah Orlovih blizo 350.000. — Minister Palmerston je v poslednjem deržavnem zboru vediti dal, da vsled parižke pogodbe vprihodnje tudi nobena avstrijanska družba ne bo imela nobene predpravíce za brodarstvo po Donavi. — Novíca, da je rusovski car pomilostil Bakunina, se dosihmal še ni poterdila. — Na Turškem bojo napravili žandarje po francozki šegi. — Unidan sta se sv. oče papež in kralj napolitanski snidila v Porto d' Anziu in se pomenkovala o potrebnih prenaredbah svojih deržav. — Na sv. Petra in Pavla dan so sv. oče prav prijazno sprejeli romarje avstrijanske in jim v spominek podarili svetinje. — V Barceloni in Valadolidu so unidan delavci v nekterih fabrikah zlo razsajali terjajoči večjo dnino. — Te dní je došlo pismo v Monakovo, ktero je bilo 17 čevljev globoko v morji pisano. Topničar Vilh. Bauer, ki je znajdel ladijo, s ktero se zamore v morje potopiti in več ur pod vodo biti, je to 24. junija v luki pred mestom Kronštadt-om poskusil; dva rusovska pomorska oficirja, 8 mornarjev in en ključar so ga spremili v globočino morja. kjer so ostali 8 ur, pisma pisali in zdravice pili caru rusovskemu in prihodnjemu rusovskemu mornarstvu. — V Moču na Ogerskem je unidan 35 let stara mlinarica Sara Barat, judinja, rodila peterčke. Pravijo, da je bil mož kaj vesel, da so bili še le — 5 mescov stari in da niso bili še godni. — Strašna prigodba se pripoveduje iz mesta Königsberg-a; pervo noč po poroki najdejo nevesto z razjedenim vratom in obrazom mertvo v postelji, ženina pa je pod mizo strašna božjast lomila, pene je iz ust tišal itd. Kaj nek je bilo to? — pred mescom od steklega psa popadeni ženin je stekel to noč, in on in ona sta strašno smert storila.

Milodari za Blejčane. Iz Tujnic pri Kamniku 3 fl. 28 kr. — Gosp. J. Z. iz Č. 5 fl.

Odgovorni vrednik: **Dr. Janez Bleiweis.** — Natiskar in založnik: **Jožef Blaznik.**